

Bedrijven spelen al in op de mestproblematiek

Willy Baltussen, LEI, gedétacheerd bij het PV.

Varkensbedrijven hebben in 1989 al te maken met de mestwetgeving.

Veel bedrijven hebben op bedrijfsniveau een mestoverschot en een deel van deze mest moet over grotere afstand afgezet worden.

Uit een enquête onder varkenshouders blijkt dat bedrijven inspelen op de milieuwetgeving door onder andere de voeding aan te passen en mestopslag bij te bouwen. Anderzijds dient geconstateerd te worden dat een deel van de bedrijven nog wacht met aanpassen van het bedrijf.

Mestproductie

Onder 400 varkenshouders is eind 1989/begin 1990 een enquête gehouden. De gegevens hebben betrekking op het jaar 1989, dus nog de eerste fase van de mestwetgeving. Van de 400 bedrijven hebben 109 bedrijven in 1989 meer plaatsingsruimte voor fosfaat, dan er op dat bedrijf geproduceerd werd. Als de bedrijven maar 125 kg fosfaat per ha zouden mogen geven, daalt het aantal bedrijven met plaatsingsruimte tot 25.

Het zijn vooral de bedrijven met rundvee en varkens die in 1989 geen of een klein mestoverschot op bedrijfsniveau hebben. De bedrijven met uitsluitend zeugen en/of vleesvarkens hebben in 1989 vrijwel allemaal een mestoverschot. Gemiddeld hebben de geënquêteerde bedrijven een produktierecht van 7000 kg fosfaat. De werkelijke produktie bedraagt gemiddeld in de mestoverschotgebieden in 1989 89% van dit recht, in de mesttekortgebieden 84%. Met andere woorden de latente produktieruimte is in de mesttekortgebieden groter dan in de mestoverschotgebieden. Er blijkt geen verschil te bestaan tussen bedrijven met en bedrijven zonder een mestoverschot op bedrijfsniveau.

Mestafzet

Ruim 200 bedrijven hadden in 1989 een mestoverschot en hebben de mestafzet ingevuld. Deze bedrijven produceerden bijna 6200 kg fosfaat in 1989. Hiervan werd 3500 kg fosfaat buiten het eigen bedrijf afgezet. Meer dan 80% van de afgezette mest bestond uit varkensmest,

Uit een nadere analyse blijkt dat niet alle bedrijven de goedkoopste wijze van mestafzet kiezen. Zo voert slechts de helft van de bedrijven die een mestoverschot hebben en die pluimveemest produceren ook pluimveemest af. De kosten per kg afgevoerde fosfaat zijn bij afvoer van pluimveemest veruit het laagst.

Anderzijds zijn er bedrijven die rundveemest afvoeren terwijl ze vleesvarkensmest zouden kunnen afvoeren. De afvoer van fosfaat met rundveemest is duurder dan afvoer van fosfaat in varkensmest.

Tussen de geënquêteerde bedrijven in mestoverschotgebieden en mesttekortgebieden bestaan wat betreft produktie en mestoverschot weinig verschillen. Wat wel duidelijk verschilt zijn de uitgaven voor de mestafvoer. Gemiddeld geeft in 1989 een bedrijf in het mestoverschotgebied 3000,— uit voor de mestafvoer en in het mesttekortgebied maar 1000,—. Dit verschil wordt veroorzaakt door de manier van mestafzet. Bedrijven in mestoverschotgebieden moeten vaker een beroep doen op derden om hun mest af te zetten, dan bedrijven in mesttekortgebieden.

Als derden de mestafzet regelen en de mest vervoeren zijn de uitgaven veel hoger dan in het geval dat de ondernemer zelf de mestafzet regelt en de mest naar de afnemer brengt. In tabel I zijn enkele afzetprijzen per m³ in mestoverschot- en mesttekortgebieden vermeld.

Tabel I: Afzetzprijzen van mest (in gld per m3) in 1989 op de geënquêteerde bedrijven in het mestoverschot- en mesttekortgebied afhankelijk van de wijze van mestafzet.

	wijze van mestafzet		
	zelf	afnemer	derden
overschotgebied	0,64	2,45	6,01
tekortgebied	0,00	0,76	2,14

Uit tabel I blijkt dat in 1989 de afzetkosten per m3 in hetzelfde afzetkanaal in het mesttekortgebied minder dan de helft bedragen van de kosten in het mestoverschotgebied.

Bedrijfsaanpassingen

Tweederde van de varkenshouders hebben een opslagcapaciteit in de stal van minder dan een half jaar. Een deel van de varkenshouders heeft al een extra opslagcapaciteit met een gemiddelde inhoud van ongeveer 500 m3 buiten de stal gerealiseerd.

Voor vleesvarkenshouders in mestoverschotgebieden kan het afvoeren en elders opslaan of verwerken van mest goedkoper zijn dan zelf opslaan en later afzetten.

Ruim een derde van de bedrijven verstrekt in 1989 fosforarm voer.

Ongeveer 10% zegt in 1989 dat ze concrete plannen hebben om dit te gaan doen. Als deze plannen daadwerkelijk uitgevoerd zijn, verstrekt nu ongeveer de helft van de varkenshouders fosforarm voer.

Waterbesparing vindt ook op ongeveer de helft van de bedrijven plaats. Zeugenhouders besparen veelal op water door de zeugen maar enkele uren per dag te laten drinken. Bij vleesvarkens wordt onbepaald water verstrekt. Op ongeveer een kwart van de bedrijven met vleesvarkens zijn in de afgelopen jaren brijbakken geplaatst. Dit voer/waterverstrekkingssysteem beperkt ook het drinkwaterverbruik zonder dat de hoeveelheid water of de drinktijd beperkt wordt. Uit de enquête blijkt, dat bedrijven met een

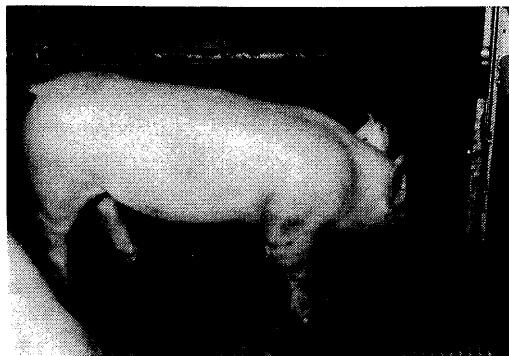
groot fosfaatoverschot niet meer op drinkwaterverbruik besparen dan bedrijven met een klein of geen fosfaatoverschot.

Overige maatregelen in het kader van of naar aanleiding van de mestwetgeving komen op weinig tot geen bedrijven voor in 1989.

Ook concrete plannen om bijvoorbeeld mest op het bedrijf te behandelen/bewerken of om de ammoniakemissie te beperken ontbreken nog in 1989.

De resultaten van de enquête zijn beschreven in een IKC-publikatienummer P 17 onder de titel: "Structuur en mestproblematiek op varkensbedrijven".

Dit is te bestellen door f 20,— over te maken op postgironummer 43 1939 t.n.v. IKC-Veehouderij, Pascalstraat 10, 67 16 AZ Ede onder vermelding van publikatienummer P 17. ■

Brijbak vleesvarkens